

SZEKUNDER KUTATÁSI JELENTÉS

a 122/2009 (IX. 17.) FVM rendelet alapján
a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER fejezete keretében megvalósuló
2064293073 azonosító számú
pályázati felhívásra benyújtott

„Rábaköz turizmusfejlesztési stratégiája” című pályázathoz

Készítette: Régiófókuszt Nonprofit Kft.

Szombathely, 2011. július hó

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Szekunder források bemutatása	3
3. Kutatási eredmények	3
3.1. Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák	3
3.2. Kistérségi fejlesztési stratégiák	7
3.3. A Nyugat-Dunántúl régió fejlesztési dokumentumai	9
3.3.1. Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013..	9
3.3.2. 365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon (2009)	11
3.3.3. Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Konceptiója és Programja (2001)	12
3.4. Fókuszban a régió	23
3.5. Turisztikai értéktár és fejlesztési lehetőségek a Répce mentén	23
3.6. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Hatéves Fejlesztési Terve 2009-2014..	29
3.7. Rábaközi települések honlapjai	32
3.8. Turizmus adatok	33
4. Források	37
5. Mellékletek	40
1. melléklet: Rábaközi települések honlapjai	40

1. Bevezetés

A Rábaköz turizmusstratégiáját megalapozó kutatás egyik része a szekunder adatok elemzése. A primer (kérdőíves megkérdezés, mélyinterjúk, fókuszcsoportos vizsgálatok) kutatás mellett szekunder kutatást is végzünk a Rábaköz turizmusát érintő dokumentumok vizsgálatával.

2. Szekunder források bemutatása

Az alábbi szekunder források elemzésére kerül sor:

- Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület - Helyi Vidékfejlesztési Stratégia
- Pannónia Kincse Leader Egyesület– Helyi Vidékfejlesztési Stratégia
- Csornai Kistérség fejlesztési stratégiája
- Kapuvár-Beledi Kistérség fejlesztési stratégiája
- Téti Kistérség fejlesztési stratégiája
- Győri Kistérség fejlesztési stratégiája
- Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013
- 365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon (2009)
- Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Konceptiója és Programja (2001)
- Fókuszban a régió (2008)
- Turisztikai értékleltár és fejlesztési lehetőségek a Répce mentén (2003)
- Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Fejlesztési Terve 2009-2014
- Rábaközi települések honlapjai
- Turizmus adatok

3. Kutatási eredmények

3.1. Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák

Ahogy a néprajzi, földrajzi Rábaközt négy kistérség települései alkotják, úgy a LEADER egyesületek közül kettőt érint a tájegység. A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület (továbbiakban RVE) alá 44 település, míg a Pannónia Kincse LEADER Egyesület (továbbiakban PKLE) alá 65 település tartozik. A Rábaköz 64 települését az RVE 44, és a PKLE 20 települése adja ki.

A két Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát (továbbiakban HVS) együttesen megvizsgálva az alábbi eredményeket kaptam.

SWOT ELEMZÉS

	RÁBAKÖZ VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET	PANNÓNIA KINCSE EGYESÜLET
ERŐSSÉGEK	Táji- természeti adottságok	Térségen átnyúló kapcsolatok
	Kulturális hagyomány	Természeti és kulturális örökségek, hagyományörzés, helyi identitástudat
	Agráradottságok	Szerteágazó, széles körű természeti adottságok
	Identitás	Az ország legdinamikusabban fejlődő térsége, Győr közelsége miatt alacsony munkanélküliségi ráta
	Népi kismesterségek továbbélése	Jól földrajzi elhelyezkedés, megközelíthetőség, térségen áthaladó közlekedési folyosók
	Turisztikai vonzerők	Homogén etnikai összetétel
	Tájegységi együttműködés és összefogás	Helyi termékek széles választéka
	Határozott, világos jövőkép	Aktív civil szervezetek a térségben
	Tájegységi szintű marketingkommunikáció	Alternatív energia hasznosítására alkalmas vidék
	A tájegység települési térszerkezete	
	Innovatív kezdeményezések (rábaközi tallér, EGTC, inkubátorház)	
	Aktív civil szervezetek	
	Megújuló energiák háttéradoottságai	
GYENGESÉGEK	Turisztikai szolgáltatások száma és megoszlása	Közutak rossz állapota, megnehezíti a települések megközelíthetőség
	Turisztikai infrastruktúra gyenge	Zsáktelepülések
	Csökkenő munkahelyek	Győr elszívó hatásának erősödése – „alvó települések” számának elterjedése
	Kevés a tőkeerős vállalkozás mind a kvk, mind a nagyvállalkozási szektorban	Középületek, település életében és képében meghatározó közterületek, infrastruktúra, közművek hiánya, illetve rossz állapota
	Települések marketingaktivitása alacsony szintű (kevés a jó példa, gyakorlat)	Kistérségek elszigetelten működnek
	Előregedés, lakosság szám csökkenése	Lakosság szám csökkenése, előregedése
	Közutak rossz állapota	Települések megtartó ereje folyamatos csökkenése, helyi vállalkozói aktivitás csökken
	85-ös és a 86-os főközlekedésű utak negatív hatása	Helyi termékekkel kapcsolatos összefogás nem jellemző, helyi termékek helyben történő feldolgozása és értékesítése nem megoldott
		Turisztikai befogadó infrastruktúra hiánya (pl.: szálláshely)
		Térségi és települési marketing hiánya
		Településen a felnőtt képzés, nyelvi és informatikai képzés hiánya
Kistérségi rendezvények hiánya, kapcsolódó eszközhiány		
	Tőkehiány	

	RÁBAKÖZ VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET	PANNÓNIA KINCSE EGYESÜLET
		Periférikus területek és az agglomeráció fejlettségének ellentéte
LEHETŐSÉGEK	A tájegység földrajzi pozíciója	LEADER program, egyéb vidékfejlesztési pályázatok
	Háromhatár közelsége	A civil szervezetek nagyobb szerepvállalása lehetőséget teremt a térségi összefogás megteremtésére
	Agráradottságokra épülő gazdasági rendszerek kiépítése	Átmenő turizmus megállítása szálláshelyek és pihenőhelyek létrehozásával, kapcsolódó programok megteremtésével
	Termálvíz	IKSZT-k térségi szerepvállalása
	Ökotérséggé válás lehetősége	Helyi, térségi „Piac”, ahol igény mutatkozik a helyben előállított termékekre
	Helyi termékek	Győr, Pannonhalma, Pápa városok közelségének kihasználása, közös marketing programok megvalósításán keresztül, valamint vállalkozó és térségi marketing lehetőségének megteremtése
	A szolgáltatóiparra épülő gazdaságfejlesztések (pl. egészséguturizmus)	Természeti és kulturális adottságok, Natura 2000 és nemzeti park, épített örökség által nyújtott lehetőségek széles körű kihasználása és turisztikai termékek összekapcsolása
	Nemzetközi kapcsolatok szélesítése	Kiaknázatlan termál és édesvíz készletek kihasználásának megteremtése
	Kvalifikált munkaerő foglalkoztatása	Megújuló és alternatív energia hasznosításával a környezettudatosság megteremtése
	Helyi pénz (rábaközi tallér) bevezetése	Helyi vállalkozások segítése (munkahelyteremtés és megtartás) vidékfejlesztési támogatásokkal
		Korábbi vagy használaton kívüli mezőgazdasági ingatlanok újrahaznosítása, új mezőgazdasági telephelyek kialakítása
		Fiatалok bevonása a vidékfejlesztésbe
VESZÉLYEK	Születésszám csökkenése	LEADER pályázatok hosszú elbírálási ideje csökkenti a pályázói kedvet
	További elvándorlás veszélye (nagyvárosok elszívó hatása)	Ipari és természeti károk miatt az adottságok kiaknázása ellehetetlenül
	Rugalmatlanság változásokkal szemben	Utófinanszírozás
	A térségi tőke (területi, társadalmi, gazdasági) gyengülése	Források és normatívák csökkenésével a hátrányos helyzetű települések számának növekedése
	Elszürkülés, kishitűség térnyerése	Gazdasági válság utóhatásai
	Munkanélküliség növekedése	Győr elszívó hatása, mint veszélyforrás

Forrás: saját szerkesztés

A fenti táblázatban a két LEADER egyesület által készített SWOT elemzés látható. Mivel az érintett földrajzi területek keresztezik egymást, ezért vannak közös pontok. Az erősségek

között megjelennek a Rábaköz természeti értékei, a kulturális hagyományok és a népi kismesterségek megléte, valamint a tájegység agráradsága, melyek mind komoly turisztikai vonzerőt jelentenek. A Rábaköz turizmusban jelentkező gyengesége a turisztikai infrastruktúra, mint például a szálláshelyek, a vendéglátóhelyek és a szolgáltatók hiánya. A tájegység lehetőségei közt szerepel (a meglévő adottságok mellett) a kiaknázatlan termál- és gyógyvíz (egészségturizmus), és a Rábaköz földrajzi elhelyezkedése. Nem csupán a megközelíthetőségből (85-ös, 86-os utak) adódó előnyök teszik könnyen elérhetővé a tájegységet, de a határok közelsége a turisztikai célcsoportok bővítésére, és az átmenő forgalom megállítására is lehetőséget ad.

TURIZMUSRA VONATKOZÓ JÖVŐKÉP ÉS CÉLKITŰZÉSEK

	RÁBAKÖZ VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET	PANNÓNIA KINCSE LEADER EGYESÜLET
JÖVŐKÉP	A turizmusból származó jövedelem fokozatosan emelkedik	Térség fejlődése turisztikai, gazdasági, társadalmi szempontból
	Egészségturisztikai vonzerőfejlesztéseknek köszönhetően 15-20 km-es körben kiépültek a turisztikai szolgáltatások, melyek a mikrovállalkozásoknak nyújtanak lehetőséget	Turizmusban növekvő kínálat
	Rábaköz Turisztikai Desztináció létrehozása	Turisztikai szempontok előtérbe helyezése Ismertség és látogatottság növekszik
CÉLKITŰZÉSEK	Turisztikai fejlesztések támogatása	Falumegújítás és fejlesztés
	Turisztikai szolgáltatások létrehozása és minőségfejlesztése	Vidéki örökség megőrzése
	Szálláshelyek, vendéglátóhelyek tájegységi arculatformálása	Helyi identitástudat fejlesztése és hagyományörzés vidéken
	Versenyképes turisztikai eseménytermékek kifejlesztése, a meglévők erősítése	Turisztikai potenciál erősítése
	Tanösvények, tematikus utak létrehozása	Turisztikai szempontú gazdaságfejlesztés
	Rábaközi tallér elfogadóhelyként való megjelenése minél több turisztikai szolgáltatónál	Térségi és települési arculat megteremtése
	A népi kismesterségek, a tájtermékek, tájételek fenntarthatóságának, használatának segítése	Információs bázis a turisták számára
	Vonzó településarculat kialakításának segítése	

Forrás: saját szerkesztés

A fenti táblázat tartalmazza a két HVS turizmusra vonatkozó jövőképét és célkitűzéseit. Mindkét Akciócsoport komoly potenciált lát a turizmusban, és ennek megfelelően fontosnak tartja a turisztikai elképzeléseket, és azok megvalósítását. A legfontosabb célkitűzés a Rábaköz Turisztikai Desztináció létrehozása, mely önálló szervezőerejével képes összehangoltan működtetni a tájegység turizmusát. A célok között szerepel továbbá az integrált turizmusfejlesztés, mely magában foglalja a szálláshelyek, vendéglátóhelyek, szolgáltatások bővülését, valamint a vonzerők kiaknázását és a turisztikai eseménytermékek

fejlesztését. A tematikus utak és a tanösvények létrehozása a turisztikai potenciál erősítése mellett segíti a tájegységi együttműködést, és hozzájárul a belső kohézió megteremtéséhez. A rábaközi tallér, mint helyi pénz bevezetése önmagában is turisztikai attrakció, emellett hozzájárul a helyi gazdaságfejlesztéshez is. A Helyi Vidékfejlesztési Egyesületek célkitűzéseiben szerepel továbbá a vonzó településarculat kialakítása.

Mindkét Akciócsoport fontosnak tartja a közösségi együttműködést, legyen az tájegységi vagy LEADER szintű. A felsorolt célokat kizárólag a belső kohézióra, és együttműködésre alapozva lehet sikeresen megvalósítani.

3.2. Kistérségi fejlesztési stratégiák

A földrajzi Rábaköz négy kistérséget érint. A Csornai Kistérség 34 települése, és a Kapuvár-Beledi Kistérség 18 települése teljes egészében a Rábaköz tájegységhez tartozik. A Téti Kistérség 19 települése közül 9 kötődik a Rábaközhez. A Győri Kistérség alá 26 település tartozik, melyből 3 település (Enese, Ikrény, Rábapatoná) kapcsolódik a Rábaköz tájegységhez. Így tevődik össze a Rábaköz földrajzi és néprajzi értelemben vett 64 települése.

A szekunder kutatás során a négy kistérség fejlesztési dokumentumait vizsgáltam meg. Örömteli, hogy mind a négy kistérség fejlesztési stratégiája tartalmaz turisztikai célkitűzéseket.

A Rábaközt alkotó négy kistérség – a tájegység turisztikai adottságaiból adódóan hasonló – , egymással harmonizáló turizmusfejlesztési elképzeléseket említ meg.

Az alábbi táblázatban láthatók a kistérségi fejlesztési dokumentumok turizmust érintő prioritásai.

A RÁBAKÖZT ÉRINTŐ TURISZTIKAI PRIORITÁSOK (2007-2013)

KAPUVÁR-BELEDI KISTÉRSÉG	CSORNAI KISTÉRSÉG	TÉTI KISTÉRSÉG	GYŐRI KISTÉRSÉG
Falusi turizmus	Falusi turizmus	Falusi turizmus	Rábapatoná: lovas turizmus, szabadidőközpont létrehozása, agárpálya befejezése, szálláshelybővítés
Ökoturizmus	Ökoturizmus	Ökoturizmus	Ikrény: kavicsbánya-tó turisztikai-rekreációs hasznosítása, „Rábcatorok” Kulturális és Sportközpont építése
Aktív turizmus (vizi, lovas, horgász, kerékpáros)	Aktív turizmus (vizi, kerékpáros)	Aktív turizmus (vizi, lovas, kerékpáros)	Enese: kerékpárturizmushoz való kapcsolódás, zenei turizmus szélesítése (záróhangversenyek)
Agroturizmus (turisztikai termékfejlesztés)	Agroturizmus	Agroturizmus (termékek bekapcsolása)	
Gyógyturizmus (szénsavgázfürdő)	Gyógyturizmus (ideggyógyászatra)	Vadász turizmus	

KAPUVÁR-BELEDI KISTÉRSÉG	CSORNAI KISTÉRSÉG	TÉTI KISTÉRSÉG	GYŐRI KISTÉRSÉG
	alkalmas gyógyvíz)		
Egészségturizmus	Népi kismesterségek	Vallási turizmus	
Termálturizmus	Mezőgazdasághoz kötődő kézművesség	Turizmusmarketing erősítése	
Vallási turizmus	Hagyományok újraélesztése	Turisztikai infrastruktúrák (szálláshelyek, vendéglátóhelyek, szolgáltatások, információs központok)	
Kulturális turizmus	Kulturális turizmus	Kulturális turizmus	
Turisztikai infrastruktúrák (szálláshelyek, kerékpárutak, pihenőhelyek)			
Kisvasút visszaállítása			
Komplex turisztikai programcsomag kidolgozása			
Turizmusmarketing erősítése			

Forrás: saját szerkesztés

Mivel a Győri Kistérségből csak három település tartozik a Rábaköz tájegységhez, ezért itt külön kiemeltem az adott településeket érintő tervezett turisztikai fejlesztéseket. Elmondható, hogy ezeken a településeken (Rábapatona, Ikrény, Enese) is a Rábaköz szempontjából fontosnak tartandó turisztikai ágazatokhoz kapcsolódnak a tervek. Az aktív- és a kulturális turizmus elemei is megjelennek a Győri Kistérségben.

A Téli Kistérség turisztikai elképzelései elsősorban a természeti adottságokra épít, melyekre az öko-, a falusi- és az aktív turisztikai ágazatok fűzhetők fel. A mezőgazdaságban dolgozók száma (ahogy az egész Rábaközben) az átlagnál magasabb, ezért az agroturizmusban szintén van turisztikai potenciál. A mezőgazdaságban előállított helyi (natúr, bio) termékek nemcsak az értékesítésre adnak lehetőséget, hanem a helyi termelésre is ösztönzőleg hatnak, mellyel erősödik a helyi gazdaság. Bár a vadászturizmust csak a Téli Kistérség fejlesztési programja tartalmazza, ez a turisztikai ágazat az egész Rábaköz kitörési pontja lehet. A vadászturizmus mellé szorosan kapcsolódik a kulturális és szabadidő turizmus is, melyre kitűnő példa a Szanyi Vadásznapi, mely 2012-ben az országos címre tör. A vallási turizmust, mint fejlesztendő ágazatot a Kapuvár-Beledi Kistérség is említi, bár a Csornai Kistérségben is helyénvaló lenne adottságai miatt (pl.: Premontrei Rendház, Szany).

A Rábaköz rendelkezik a vallási turizmushoz szükséges vonzerőkkel (búcsújáráshelyek, templomok, kápolnák), elsősorban az infrastruktúrában és a közösségi marketing kommunikációs elemekben fedezhetők fel hiányosságok. A turizmusmarketing erősítése, és az infrastruktúra fejlesztése nemcsak a Téti Kistérség tervei között szerepel.

A Kapuvár-Beledi Kistérség is érinti ezeket a területeket. Ebben a kistérségben szükséges kiemelni a gyógy-és termálturizmusban rejlő potenciált. Az egyedülálló szénsavgáz, mely az érbetegeknek nyújt segítséget, turisztikai beruházásokat, fejlesztéseket, és nem utolsósorban gazdasági fellendülést hozhat. Az egészségturisztikai ágazat az országos turizmusstratégiában is kiemelt helyen szerepel, ezért egy ilyen helyi sajátosságot kár lenne nem kihasználni. Ebben a kistérségben továbbá – a korábban említett ágazatokon kívül – a kisvasút egy szakaszának visszaállítást is tervezik, mely szintén kapcsolódik a tájegységi szintű turizmusfejlesztési elképzelésekhez. A fejlesztési dokumentum tartalmaz még egy komplex turisztikai programcsomag kidolgozására tett javaslatot, azonban ez a Rábaköz esetében tájegységi szinten szükséges.

A Csornai Kistérségben hasonló koncepciókat láthatunk, mint a Kapuvár-Beledi Kistérség terveiben. Ezen a területen is adottak a természeti vonzerők, és a földrajzi elhelyezkedés is kedvező, ezért is pozicionálja magát Csorna a Rábaköz szívébe. A hagyományok (pl.: rábaközi pereckészítés) és a népi kismesterségek (pl.: kékfestés) fenntartásával, felélesztésével, a tudás átörökítésével nemcsak a kulturális turizmus erősödhet, de a helyi gazdaság, és a helyi értékek közvetítése is fontossá válhat.

Összességben elmondható, hogy a négy kistérség fejlesztési dokumentumaiban kitűzött turisztikai célok szorosan kapcsolódnak nem csak egymáshoz, de a Rábaköz tájegységhez is. Ennek megfelelően szükséges építeni a belső kohéziót és az együttműködést az önkormányzatok, a vállalkozók, a civilek, az egyházak és a rábaközi polgárok között.

3.3. A Nyugat-Dunántúl régió fejlesztési dokumentumai

3.3.1. Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013

A regionális turizmusstratégia az alábbi területeken tesz említést a Rábaköz tájegységről:

- Turistafogadás feltételei (6. oldal)
- Nyugat-Dunántúl turisztikai kínálata (15-16. oldal)
- Az ökoturizmus feltétel- és eszközrendszerének fokozása (48. oldal)
- Kulturális turizmus fejlesztése (51-52. oldal)

- Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőségfejlesztése (57. oldal)
- Falusi turizmus minőségfejlesztése (60., 62. oldal)
- Bor és gasztronómia (69. oldal)

A turistafogadás feltételei

A helyzetelemzés során a régió turistafogadásának feltételeit is vizsgálták. A kerékpáros turizmus tekintetében említik a Rábaközt, mely szerint a tájegység áteresztő képessége nem megoldott, a Rába völgyében pedig nincsen kiépített kerékpárút hálózat, miközben az adottságok megvannak (a folyó alsó szakaszán a töltés alkalmas volna rá).

Nyugat-Dunántúl turisztikai kínálata

A stratégia a rendezvények között tesz említést a rábaközi hagyományokról, melyekre lehet és érdemes turisztikai eseménytermékeket építeni. A rendezvények mellett a falusi turizmus kínálatában is megjelenik a Rábaköz a régió több tájegysége mellett (pl.: Szigetköz, Őrség, Göcsej).

Az ökoturizmus feltétel- és eszközrendszerének fokozása

A stratégia a területi preferenciák között tesz említést a Rába folyóról mint új célterületről. *„A Rába völgyére épülő ökoturizmus, - ami sokkal szélesebb területet fog át, mint csak víziturizmus -, a stratégiai tervezési időszak egyik kiemelt célterülete kell legyen.”¹* A vadvízi folyó önálló ökoturisztikai desztinációvá válhat. A vízi, a kerékpáros, a lovas és a gyalogos turizmus kiépítésére van lehetőség, még hozzá fenntartható módon. A fejlesztés egyrészt építhet a Rába mentén élők identitására, másrészt a természeti, az épített és a szellemi, népi hagyományokra.

Kulturális turizmus fejlesztése

A kulturális turizmus fejlesztése során szintén a rendezvények esetén kerül előtérbe a Rábaköz. A bor- és gasztronómiai fesztiválok között a Rábaközi Perecfesztivál is megtalálható. Ugyanebben a fejezetben vizsgálták a szakértők a területi preferenciákat, és a Rábaköz itt a néprajzi értékeivel tűnik ki. A stratégia azonban azt is említi, hogy ez a

¹ Forrás: Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013, 48. oldal

tájegység kevésbé feltárt vidék ebben a témakörben. „*Néprajzi szempontból érdekes, mégis kevésbé feltárt vidék a Rábaköz.*”²

Ifjúsági turisztikai kínálat bővítése, minőségfejlesztése

Hasonlóan a kulturális turizmus fejlesztésénél, az ifjúsági turisztikai kínálatnál is feltérképezték a szakértők a régió földrajzi adottságait. A Rábaközt is említik, mint preferált tájegységet az ifjúsági turizmus kialakítására.

Falusi turizmus minőségfejlesztése

A turisztikai ágazat helyzetelemzésénél a jól működő, frekvenciált térségek (pl.: Szigetköz) mellett a falusi turizmus periférikus területei között említi a Rábaköz tájegységet a stratégia.

Bor és gasztronómia

A Dunántúlon tizenegy olyan tájegység található, melyek étkezési szokásai hagyományokra épülnek. Ezek közül hét tájegység a Nyugat-dunántúli régióban található, melyek közül az egyik a Rábaköz. A gasztronómiai termékfejlesztés lehetséges területei között említi a stratégia a rábaközi perecet (Rábaközi Percfesztivál), és a hagyományokra épülő rendezvények sorában is megemlíti a tájegységet.

3.3.2. 365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon (2009)

A 365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon a régió szezonon túli turizmusfejlesztési programja. A program az alábbi területeken tesz említést a Rábaköz tájegységről:

- A falusi turizmus (26. oldal)
- A bor- és gasztroturizmus (28-29. oldal)
- 1956-os Történelmi Témapark (60., 68., 74. oldalak)
- Rövid projektleírások: Hanság felfedezése – Hany Istók nyomában projekt (107-108. oldal)

² Forrás: Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013, 52. oldal

A falusi turizmus

Hasonlóan a Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiájához, a falusi turizmus témakörében a Rábaközt, mint periférikus terület említik.

A bor- és gasztroturizmus

A Rábaköz tájegység a népi konyha és a régió tájételei kapcsán kerül említésre. Ugyanebben a fejezetben szó esik még a régió gasztroturizmusának főbb problémaelemeiről, melyek között a rábaközi perec is megjelenik, mint olyan tájétel, melyet a „kihalás” veszélye fenyeget.

1956-os Történelmi Témapark

A stratégia több helyen is említést tesz a történelmi örökséghez tartozó fejlesztésekről. Egyik ilyen történelmi emlékhelyünk a Kapuvár külterületén elhelyezkedő Mosontarcsai-híd, ahol 1956-ban tízezrek hagyták el az országot, és menekültek a diktatúra elől. Kapuvártól 15 km-re, a Hansági-főcsatornánál található az Andai-híd, amely 1956-ban 200.000 magyarnak jelentette a „menekülők útját”.³

Rövid projektleírások: Hanság felfedezése – Hany Istók nyomában projekt

A projektötlet középpontjában a Hany Istók legenda felelevenítése áll, melyhez a tájegységi (Hanság és Rábaköz egyaránt) hagyományok, kulturális, természeti és gasztronómiai értékek is felfűzhetők. A rábaközi perec szintén említésre kerül, mint a térség legjellemzőbb tájétele. A projektötlet kapcsán szó esik a tájegység civil aktivitásáról, mely igen jelentős. *„A térség lakóinak jelentős része (a fiataloktól eltekintve) kötődik valamilyen, leggyakrabban kulturális és/vagy hagyományőrző csoporthoz.”*⁴ A projekt várt eredményei közt szerepel a Rábaköz tájegységre jellemző természeti, kulturális örökség társadalmi értékének visszaállítása. A Hany Istók projekt segítségével hosszú távon fellendülhet a Rábaköz öko- és aktív turizmusa, és a turizmus gazdaságsszervező ereje is növekedni fog.

3.3.3. Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Koncepciója és Programja (2001)

A megye turizmusfejlesztési programja az alábbi helyeken tesz említést a Rábaközről:

³ Forrás: <http://kapuvar.hu/idegenforgalom/latnivalo>

⁴ Forrás: 365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon (2009), 107. oldal

- A koncepció és fejlesztési program felépítése (7. oldal)
- Győr-Moson-Sopron megye turizmusa (16. oldal)
- Jelenlegi kínálat jellemzői (16-37. oldal)
- SWOT analízis (75. oldal)
- Operatív program (112., 123., 141., 146. oldalak)
- Tájegységenkénti programjavaslatok (171., 183-186. oldalak)

A koncepció és fejlesztési program felépítése

A turizmusfejlesztési program kidolgozói ebben a részben ismertetik a koncepció felépítését. A 3. fejezetben tárgyalják a tájegységi szintű programjavaslatokat, melyek között majd a Rábaköz is szerepelni fog. *„A tájegységi bontással lehetővé vált, hogy a kevésbé jelentős, illetve a kevésbé nyilvánvaló vonzerőkkel rendelkező tájegységek, azaz a gyakran „fehér folt”-ként említett területek – mint például a Répce-sík, a Rábaköz, és a Hanság-Tóköz – is hangsúlyosan szerepeljenek a koncepcióban.”*⁵

Győr-Moson-Sopron megye turizmusa

Ebben a rövid fejezetrészben taglalják a megye főbb turisztikai vonzerőit. A Rábaköz ebben az esetben is turisztikai szempontból hátrányos tájegységként van feltüntetve. *„Általában a megye déli része – a Rábaköz belső és a Répce-sík külső periferiája – turisztikailag kevésbé feltárt terület, kisebb volumenű, mozaikosan megjelenő, de sokrétű potenciális adottságokkal és jelentős tartalékokkal a turizmus fejlesztése számára.”*⁶

Jelenlegi kínálat jellemzői

A turizmusfejlesztési program ebben a fejezetben az alábbi csoportosítás szerint mutatja be a megye vonzerőit.

- Nemzetközi jelentőségű vonzerők
- Regionális és országos jelentőségű vonzerők
- Helyi jelentőségű vonzerők

A következőkben a Rábaközt érintő vonzerőket mutatjuk be.

⁵ Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Koncepciója és Programja (2001) (7. oldal)

⁶ Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Koncepciója és Programja (2001) (16. oldal)

1. Kulturális- és örökségturizmus

Helyi jelentőségű vonzerők

1.1. Épített vonzerők

- Acsalag – Szent Flórián szobra
- Árpás – román stílusú r.k. templom Árpás és Móríchida között; határában római település (Mursella)
- Beled – Barthodeiszky - kastély
- Bogyoszló – parasztházak, Millecentenáriumi faragott emlékmű, Áder István, Kiss Ernő és Pintér Jenő népi iparművészek alkotásai
- Csorna – Mária-oszlop, Premontrei Mária mennybemenetele templom, Premontrei rendház, egykori Palotasor
- Dénesfa – Cziráky - kastély
- Farád – Sarlay - kastély, Szent Flórián szobra
- Himod – parasztházak
- Hövej – csipkehímzés
- Kapuvár – Szent-Anna templom, Régi Ehn étterem és szálloda, Pátzay Pál szülőháza, Vár, Esterházy-kastély (benne Polgármesteri Hivatal, Rábaközi Múzeum)
- Kisbabet – Hősi emlékmű
- Maglóca – népi építészet
- Mérges – paraszt barokk lakóházak, Vár
- Mihályi - Döry kastély, *Döry Vár*
- Móríchida – Présházak, parasztházak
- Potyond – régi parasztházak, evangélikus kápolna
- Rábapatona – kosárfonás, Patonai Vár
- Rábapordány – Millecentenáriumi Emlékpark
- Rábasebes – Széchenyi Kastély
- Rábaszentandrás – Parasztházak
- Rábaszentmiklós – Árpád-kori templom
- Rábatamási – Jászai Mari-ház
- Szany – volt püspöki kastély, helytörténeti gyűjtemény
- Szilsárkány – Baditz Kastély és parasztházak

1.2. Népi hagyományok

- Börsárkány – jellegzetes helyi tevékenység a ma is élő gyékényfonás
- Hövej – csipkehímzés
- Kapuvár – néptáncegyüttes, népviselet, képfestők
- Kóny – hagyományápoló tánccsoport
- Rábapatona – népi hagyományok
- Szany – településen működő 100 tagú Bokréta Néptáncegyüttes több hazai és nemzetközi fesztiváldíj tulajdonosa

1.3. Rendezvények

- Rábapatona: Bilibáncs hagyományőrző fesztivál – ősi mesterségek ismertetése

1.4. Várak

- Kapuvár – Kapuvári Vár
- Mérges – Mérgesi Vár (XVI. Sz.)
- Mihályi – Dőry Vár
- Rábapatona – Patonai Vár (XVII. sz.)

1.5. Kastélyok

- Beled – Barthodeiszky – kastély
- Dénesfa – Cziráky - kastély
- Egyed – Batthyány Kastély
- Farád – Sarlay - kastély
- Mihályi - Dőry kastély
- Rábasebes – Széchenyi Kastély
- Szany – volt püspöki kastély
- Szilsárkány – Baditz - kastély

1.6. Gyűjtemények, múzeumok, kiállítások

- Beled – Helytörténeti Gyűjtemény

- Csorna - Helytörténeti Gyűjtemény
- Dör - Falutörténeti Gyűjtemény
- Hövej - Csipkemúzeum
- Kapuvár - Rábaközi Múzeum
- Osló – Helytörténeti Gyűjtemény
- Rábaszentmihály – Falumúzeum
- Szany – Kastélymúzeum, helytörténeti gyűjtemény

1.7. Kulturális rendezvények

Regionális és országos jelentőségű vonzerők

- Szany – Nemzetközi Rába Fesztivál
- Népművészeti- és alkotótáborok rendezvényei (pl. Kapuvár, Sarród, Rábapatona)

Helyi jelentőségű vonzerők

- Árpás – Nemzetközi Rába Fesztivál (június)
- Csorna – XI. Nemzetközi Néptánc és Népzenei Fesztivál (2001. Június 30.-2001. Július 1.),
- Rábaközi Napok
- Enese - Zenei Nyár (nyári zenei tábor)
- Kapuvár – Anna napi búcsú (2001. Július 27-29.), XI. Nemzetközi Néptánc és Népzenei Fesztivál
- (2001. Június 30.-Július 1.)
- Rábapatona - „Bilibáncs” népi mesterségek felelevenítése, Nemzetközi agárverseny júliusban
- Szil – XI. Nemzetközi Néptánc és Népzenei Találkozó (2001. Június 30.-július 1.)
- Vitnyéd - Vitnyédi napok

2. Aktív turizmus

2.1. Természeti értékek

Nemzetközi jelentőségű vonzerők

- Fertő-Hanság Nemzeti Park (egy része benyúlik a Rábaköz tájegységbe)

Regionális és országos jelentőségű vonzerők

- Rábaköz

Helyi jelentőségű vonzerők

- Babót – 300 éves fák
- Dénesfa – Cziráky - kastély parkja

2.2. Kerékpározás

Helyi jelentőségű vonzerők

- Rábaköz

2.3. Víziturizmus

Regionális és országos jelentőségű vonzerők

- Rába
- Répce-Rábca

2.3.1. Strandfürdőzés

Helyi jelentőségű vonzerők

- Rába mentén nagyszámú jelentősebb kis tó (Árpás, Bodonhely, Mérges, Rábacsécsény, Sobor, Vág, Ikrény)

2.4. Ökoturizmus

- Fertő-Hanság Nemzeti Park

2.5. Lovas turizmus

Regionális és országos jelentőségű vonzerők

- Beled – Lovasiskola

- Farád – Karsay Sándor lovardája
- Vitnyéd – Kantár Lovasiskola (pónilovaglás is)

2.5.1. Lovas rendezvények

- Kóny – Fogathajtó verseny

2.6. Horgászturizmus

Regionális és országos jelentőségű vonzerők

- Rába
- Rábaköz: Babót, Beled, Szany, Szil
- Rábca

Helyi jelentőségű vonzerők

- Horgásztavak – Babót, Beled, Farád

2.7. Egyéb sportlehetőségek

2.7.1. Tenisz (a Magyar Tenisz Szövetség tagjai által üzemeltetett pályák)

- Csorna - Császár Tenisz SE; 5 szabadtéri pálya
- Kapuvár

2.7.2. Lövészet

- Farád
- Himod

2.7.3. Egyéb aktív időtöltés

- Agárversenyek
- Rábapatonna – agárversenypályán évente öt nemzetközi verseny megrendezése

2.7.4. Madármegfigyelés

- Fertő-Hanság Nemzeti Park
- Fehértó – Fertő-Hanság Nemzeti Park „Madárvártája”

2.7.5. Vízisi

- Ikrény (nemzetközi versenyek lebonyolítására alkalmas)

3. Egészségturizmus

Helyi jelentőségű vonzerők

- Csorna fürdő
- Kapuvár fürdő

4. Gasztronómia- és borturizmus

Helyi jelentőségű vonzerők

- Mórchida – borpincék

4.1. Gasztronómiai- és borrendezvények

Helyi jelentőségű vonzerők

- Uborkafesztivál (Markotabödöge)

5. Falusi turizmus

5.1. Falusi turizmusra alkalmas tájegységek a megyében

- Rábaköz
- Rába-Marcalmente

5.2. Falusi szálláshelyek a MIWO adatbázisa alapján

- Bodonhely – Bodonhely Vendégház

SWOT analízis

A megye turisztikai SWOT elemzésében a Rábaköz a falusi turizmuson belül, az erősségeknél kerül említésre. „*A falusi turizmus fő területei a Pannonhalmi-dombság, a Rábaköz, a Rába-Marcalmente, a Sokoróalja, és a Szigetköz falvai.*”⁷

Operatív program

Az operatív programokban az alábbi turisztikai ágazatokban jelenik meg a Rábaköz:

- Horgászturizmus fejlesztése
- Rendezvények és programok szolgáltatásainak fejlesztése (tájegységi rendezvények)
- Gasztronómia és borturizmus fejlesztése (gasztronómiai utak)
- Falusi turizmus fejlesztése

Tájegységenkénti programjavaslatok

A megyei turizmusfejlesztési koncepció négy oldalon keresztül mutatja be a tájegység lehetséges fejlesztési területeit. Komoly hiba azonban, hogy a készítők Győrt is ebbe a térségbe sorolták, ugyanakkor kihagytak közel 20 települést, mely földrajzilag és/vagy néprajzilag a Rábaköz területéhez tartoznak. A szakértők szlogenjavaslata a tájegységre vonatkozóan: „A népi hagyományok hordozója.” A következő turisztikai ágazatokban látják a program készítői a Rábaköz kitörési pontjait:

- víziturizmus
 - Rába, Répce
- kerékpározás
 - kerékpárutak kiépítése
 - Rába gátján kerékpárút kialakítása
 - kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
- túrázás és természetjárás
 - Rábakecöl környéki erdők
 - Bányogszóvát-Ménfőcsanak gyalogtúra útvonal
 - kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
- lovaglás

⁷ Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Koncepciója és Programja (2001) (75. oldal)

- lovasbázisok Beleden, Farádon, Vitnyéden
- lovas rendezvények szervezése
- szolgáltatások minőségi fejlesztése
- vadászat
 - Rábakecöl környéke
 - Rábasebes – Vadászkastély
 - Sobor – Kastélyszálló
- horgászat
 - Rába, Répce
 - horgásztavak
- egyéb aktív időtöltés lehetőségei
 - teniszezés Kapuváron, Csornán, Vitnyéden
 - lövészet Farádon, Himodon
 - íjászat Csornán
 - vízisi pálya Ikrényben
- kastélyok
 - Beled, Dénesfa, Dör, Egyed, Farád, Jobaháza, Mihályi, Rábapatonna, Rábasebes, Sobor, Szilsárkány, Szany
- épített vonzerők
 - Árpád-kori templomok Árpáson és Rábaszentmiklóson
 - Vadosfa két klasszicista temploma
 - templomok - tematikus útvonal lehetősége
 - Gyóró - vízimalom
- rendezvények
 - Nemzetközi Rába Fesztivál
 - Rábaközi Napok
 - Nemzetközi Néptánc és Népzenei Fesztivál
 - Bilibáncs Hagyományőrző Tábor
 - Zenei Nyár
 - Nemzetközi Agárverseny
- tematikus útvonalak
 - 2001. gyümölcsút koncepció (érinti: Beled, Szilsárkány, Sopronnémeti, Kisfalud, Mihályi)

- Árpád-kori emlékeket bemutató útvonal
- Rába-menti kastélyútvonal
- néprajzi témájú útvonalak kialakítása
- 1848-49-es szabadságharc emlékeinek felkutatása és lehetséges útvonal kialakítása
- gyűjtemények, múzeumok, kiállítások
 - falumúzeumok
 - csipkemúzeum Hövejen
 - Kapuváron Rábaközi Múzeum
- egészségturizmus
 - Csorna, Kapuvár fürdők
- konferenciaturizmus
 - Sobor – Szent Hubertus Kastélyszálló
 - Rábasebes- Hotel Széchenyi Vadászkastély
- bor és gasztronómia
 - rábaközi pereg
 - vitnyédi sajt
 - kapuvári böllérmáj
 - gasztronómiai rendezvények szervezése⁸
- néphagyományok
 - népművészet és népviselet Dörön, Szanyban
 - táncok: kónyi, kapuvári, sobri, szanyi verbung, gyertyás legénytánc, szárföldi dús
 - kékfestők, fazekasok, kosárfonók, csipkehímzők, tányérfestők, papucsfonók, goblein - készítőik,
- falusi turizmus
 - parasztházak
 - egyedi arculatú falvak
- egyéb (pl.: Sobri Jóska betyár körüli mítosz erősítése)

⁸ 2006-ban került először megrendezésre a Rábaközi Peregfesztivál Páliban, illetve 2011-ben volt az I. Böllérmáj Fesztivál Kapuváron.

3.4. Fókuszban a régió

A Régiófókusz Kht. kiadásában megjelent könyv a regionalitást és a vállalkozásfejlesztést helyezi a középpontba. Rábaköz a Győr-Moson-Sopron megye támogatásai kapcsán kerül említésre. A vitnyédi Sajtűnnep igazi kuriózumként van feltüntetve, melyet a megyei önkormányzat szervez évről-évre. Szó esik még arról is, hogy minden évben jut forrás a hét gazdasági nagyrendezvény, köztük a Rábaközi Vásár és a Hanság-Expo legkiválóbb cégeit elismerő különdíjra. A megye együttműködik a turizmusban érintett partnereivel az alábbiakban: rendezvények támogatása, arculatépítés, programajánló papíron és a megyei honlapon, részvétel hazai és nemzetközi kiállításokon.

3.5. Turisztikai értékleltár és fejlesztési lehetőségek a Répce mentén

A Régiófókusz Kht. kiadásában megjelent értéktár bemutatja a Répce folyónak és környezetének táji-természeti, építészeti értékeit, és az itt élők néprajzi hagyományait. A Répce mentén a Rábaköz nyugati térségéhez tartozó települések kerülnek érintésre, melyek az alábbiak:

- Cirák
- Dénesfa
- Gyóró
- Himod
- Hövej
- Kapuvár
- Vitnyéd

Minden település az alábbi struktúra segítségével kerül bemutatásra:

- Elhelyezkedés
- Történet
- Történeti értékek
- Jelenkori értékek

A szekunder kutatás során az érintett települések történeti és jelenkori értékeit soroljuk fel.

Cirák

Történeti értékek

- Szent Mihály plébánia templom

Jelenkori értékek

- Mihály napi búcsú
- Falunap
- Répcementi Sportegyesület

A ciráki plébánia és a Mihály napi búcsú a tájegységi szintű kulturális és vallási turizmusba kapcsolható be.

Dénesfa

Természeti értékek

- Fás legelő
- Cziráky-kastély angolparkja
- Horgásztavak

Történeti értékek

- Király kápolna
- Szent Margit kápolna
- Czirály-kastély
- IV. Károly visszatérési kísérlete (történelmi legenda)
- Szent Margit-napi búcsú
- Falunap
- Répcementi Sportegyesület
- horgászat

Dénesfa természeti értékeivel az öko-, falusi-, ifjúsági és senior turizmusba kapcsolódhat be. A horgásztavak az aktív turizmus, a történelmi értékek, hagyományok a kulturális- és vallási turizmus kialakítására adnak lehetőséget.

Gyóró

Történeti értékek

- Nagybaldogasszony-templom
- Vízialom

Jelenkori értékek

- Nagybaldogasszony napi búcsú
- Falunap
- Répcementi Sportegyesület

A vallási-, kulturális- és aktív turizmus fejlesztésére adnak lehetőséget a település adottságai.

Himod

Természeti értékek

- Bányató (horgásztó)

Történeti értékek

- Mária mennybemenetele-templom
- Répcei halászat (mezőgazdasági hagyomány)
- Áldozó József (festőművész)

Jelenkori értékek

- Mária napi búcsú
- Falunap
- Himod Sportegyesület
- Horgászat

Himod településen a vallási és kulturális értékek megjelenése mellett, a halászat mint mezőgazdasági ágazat a hagyományok bemutatására is lehetőséget teremt.

Hövej

Történeti értékek

- Szentháromság-templom
- Római katolikus kápolna
- Szentháromság-szobor
- Höveji csipke
- Répcei halászat
- Dohány-és rozstermesztés

Jelenkori értékek

- Höveji Csipkemúzeum

A rábaközi pókos hímzés bemutatása és népszerűsítése mellett, a hímzés mint népi kismesterség fennmaradása is fontos a tájegységben. Hövej adottságai elsősorban a kulturális-, vallási- és agroturizmus (halászat) kialakítására, fejlesztésére adnak lehetőséget.

Kapuvár

Természeti értékek

- Váti-tó
- Hanság

Történeti értékek

- Szent Anna-templom
- Szent Sebestyén-templom
- Sarlós Boldogasszony-templom
- Assisi Szent Ferenc-templom
- Vár
- Rába-palota
- Egykori bíróság épülete

Szobrok

- Kenyérszegő
- Búsuló Krisztus
- Nepomuki Szent János
- Ugróköteles lány
- Hárfázó nő
- Szent István és Gizella
- Karikázó fiú

Emlékművek

- Hét kopjafa
- Országzászló emlékmű
- I. világháborús emlékmű
- Trianoni emlékharang
- Millenniumi Kettőskereszt
- Andai híd: '56-os emlékhely
- 1848-as emléktábla

Egyéb korjelző építmények

- Eklektikus belváros
- Városi Könyvtár
- Rábaközi Művelődési Központ
- Családsegítő és Gyermekjóléti Intézet
- Pátzay Pál Általános Iskola
- Széchenyi István Általános Iskola Előkészítő Szakiskola és Pedagógiai Szakszolgálat
- Felsőbüki Nagy Pál Gimnázium
- Berg Gusztáv Szakiskola

Történelmi hagyományok

- Hany Istók legendája
- Dohánytermesztés, állattenyésztés (mezőgazdasági hagyományok)

Személyek

- Lumniczer Sándor (1821-1892) orvos
- Lukácsy Lajos (1876-1922) szobrászművész
- Mohl Antal (1836-1916) bencés tanár
- Pátzay Pál (1896-1979) szobrász, művészpédagógus
- Ányos Imre
- Szigethy Attila
- Báró Berg Gusztáv

Jelenkori értékek

- Rábaközi Múzeum
- Kapuvár Néptáncgyűttes
- Hanság Néptáncgyűttes
- Fúvószenekar
- Haydn-Vegyeskar
- Junior Mozgásstúdió mazsorett csoportja
- Szent Anna-napi búcsú
- Kapuvári Napok
- Kapuvári Sportegyesület
- Strand és Termálfürdő

Kapuvár város számos történelmi és kulturális értékkel rendelkezik, mely adottságokat részben már kihasználta, részben még nem. A főbb turisztikai ágazatok, melyekben fejlesztési potenciál jelentkezik: vallási-, kulturális-, gyógy turizmus.

Vitnyéd

Történelmi értékek

- Szent János-templom
- Szent Antal-kápolna
- „Vöröskép”
- Halászat

Jelenkori értékek

- Hagyományőrző csoport
- Hagyományőrző Népdalkör
- Sajt fesztivál
- Labdarúgás
- Lovagló egyesület

Vitnyéden az alábbi turisztikai ágazatok fejlesztésére adnak lehetőséget a település vonzerői: vallási-, kulturális-, lovas-, gasztro-, agroturizmus.

3.6. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Hatéves Fejlesztési Terve (2009-2014)

A földrajzi Rábaköz tájegységbe benyúlik a Fertő-Hanság Nemzeti Park, mely természeti értékeivel komoly turisztikai vonzerőt jelent a természetjáró turizmusban (öko-, gyalogos-, kerékpáros-, ifjúsági-, családi-, senior turizmus). A Nemzeti Park hatéves fejlesztési koncepciójában rábaközi települések (pl.: Barbacs, Osló, Fehértó) is érintettek. A szekunder kutatás során ezeket a tervezett, valamint az elmúlt években végrehajtott tevékenységeket mutatjuk be.

Fertő-Hanság tájegység

A Fertő-Hanság tájegységben eddig elvégzett fejlesztésekben három területen érintett a Rábaköz. Az egyik a Nyirkai-Hany élőhely-rekonstrukció, a másik a természetvédelmi infrastruktúra kiépítése, a harmadik pedig az oktatási tevékenység. Az alábbiakban bemutatásra kerülnek a rábaközi településeken vagy azok vonzáskörzetében megvalósított fejlesztések.

Nyirkai-Hany

„2001-ben Bősárkány térségében az ún. Nyirkai-Hanyban, 416 hektáron sikerült egy hansági vizes élőhely-rekonstrukciót megvalósítani. A területen már olyan madárfajok tucatjai fészkelnek, amelyek számára a Dél-Hanságban korábban nem voltak költésre alkalmas területek. Jelölésünk alapján 2006-ban a területet felvették a Ramsari Egyezmény által védett területek közé. A területen a vízjogi engedély tartalma szerint végezzük a vízkormányzást. A

fészkelő szigeteket ősszel lekaszáljuk a következő évi költség feltételeinek biztosítása érdekében, és elvégezzük a patkányirtást.”

Természetvédelmi infrastruktúra

Az alábbi táblázatban látható, hogy mely területek érintik a Rábaközt.

Típus	Fertő-Hanság Nemzeti Park	Soproni TK	Soproni Botanikus Kert IT
Látogatóközpont	Csapody István Természeti-kola és Látogatóközpont (Fertőújfaluk) (2007)	-	-
Bemutatóhely	Kócsagvár (Sarród) Esterházy Madárvárta (Földsziget) „Hanság Élővilága” kiállítás (Öntésmajor) Fehértői Madárvárta (Fehértó) Püspöki-kőfejtő (Fertőrákos, önk.) Madármegfigyelőhelyek <ul style="list-style-type: none"> o Nyéki Szállás o Borsodi o Cikes o Királytó o Nyirkai-Hany o Fehértó 	Kakasosház (TK központ) Károly Kilátó (Soproni Városszépítő Egy.) Várhely (TAEG ZRt.)	Botanikus kert
Oktatóközpont, táborhely	Csapody István Természeti-kola és Látogatóközpont (Fertőújfaluk) (2007) Kócsagvár (Sarród) Fehértői Madárvárta (Fehértó)	-	-
Tanösvények száma, megnevezése	<ul style="list-style-type: none"> • Sziki Ószirozsa (2001) • Hany Istók (2007) • Tózike (2007) • Vizi Rence • Gyöngyvirág (TAEG ZRt.) • Hegykői (önk.) • Kővi Bengé (önk.) + Fertő-Hanság NP-t bemutató terepi táblarendszer (2007)	Ciklámen (TAEG ZRt.)	-
Hatósági tábla	44% táblázottság (113 db)	50% táblázottság (18 db)	100% táblázottság (3 db)
Majorság	Hídi-majorság László-majorság	-	-

Forrás: A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Hatéves Fejlesztési Terve

Oktatási tevékenység

„A hansági Fehértó mellett a kezdetektől természetvédelmi és ornitológiai tábor várja a fiatalokat.”

„Az Öntésmajorban a „Hanság Élővilága” Kiállítás és az osli Esterházy-madárvárta jelentik azokat a bázisainkat, ahol oktatási tevékenységet végeznek kollégáink.”

Az alábbiakban a jövőre vonatkozó fejlesztések láthatók.

Az elkövetkező 6 évben tervezett tevékenységek bemutatása

Osli-Hany – Királytó - Hosszúdomb élőhely-rekonstrukció

„A Nyirkai-Hanyhoz hasonló vizes élőhely-rekonstrukció tervezése megtörtént. A rekonstrukcióval érintett terület kiterjedése 1322 hektár.”

Királytói duzzasztó helyreállítása

„Az Osli-Hany – Királytó – Hosszúdomb élőhely-rehabilitációhoz szükséges vízszint biztosítása érdekében a vízügyi kezelésben lévő műtárgy rekonstrukciója.”

Barbacs-tó és Fehértó rekonstrukciója

„A tavat tápláló Keszeg-ér szennyezettsége és a szállított hordalék nagy mennyisége miatt a tó medre nagymértékben feltöltődött és elnádásodott. A hordalék kotrásával és a befolyó vizek minőségének javításával (szűrőrendszer kialakítása) az ökológiai állapot jelentősen javítható, a nyílt vízfelszínnek hosszú távú megőrzése is biztosítható.”

Fajvédelmi tevékenység

Veszélyeztetett állatfajok visszatelepítése és szaporítása a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban (lápi póc stb.)

„A Hanságban az elmúlt évtizedekben drasztikusan lecsökkent lápi póc és réti csík állomány megsegítésére – biztonsággal megoldható, állandó vízellátású élőhelyen – szaporodó állomány kialakítását tervezzük (pl.: Osli határában a Fövényes-tó).”

Infrastruktúra fejlesztése

Korszerű trágyalékezelő rendszer beszerzése

„Az EU előírásoknak megfelelő trágyakezelő rendszer kialakítása szükséges a régi magyar háziállatok téli szálláshelyein (Sarród és Fehértó), és a karámokban keletkező trágya szakszerű, előírásoknak megfelelő kezelése, illetve csurgalékvíztartály építése is a megoldandó feladatok között van.”

Hansági fogadó központ kialakítása

„A hansági védett területek bemutatásának helyet biztosító épület (Öntésmajor) felújításra és átalakításra szorul. Az egykori iskola épületének egy része folyamatosan süllyed, rekonstrukciója halaszthatatlan. Az épület átalakítási tervei elkészültek.”

Fehértói szolgálati hely felújítása, felszerelése

„A természetvédelmi ősszolgálati hely korszerűsítése és felújítása (tető javítása, festés, korhadás elleni védelem) a Fehér-tó mellett.”

Összességében elmondható, hogy a Rábaköz turizmusához kötődően a tájegység érintve van a különböző fejlesztési dokumentumokban. Elsősorban az adottságaihoz kialakítható illetve fejleszthető turisztikai ágazatokban kerül említésre a tájegység, úgy, mint például a falusi-, gasztro- vagy a kulturális turizmusban.

3.7. Rábaközi települések honlapjai

A szekunder kutatás egyik fontos eleme, hogy a Rábaközt alkotó 64 település interneten való megjelenését is megvizsgáljuk.

Több szempont szerint értékeltem a honlapokat. Az egyik az volt, hogy egyáltalán van-e az adott településnek honlapja. Másrészt figyelembe vettem, hogy az adott honlapon található-e információ turisztikai szolgáltatásokról (szálláshely, vendéglátóhely). A harmadik vizsgálati elem pedig az volt, hogy a honlap feltünteti-e a helyi turisztikai vonzerőket.

Összességében elmondható, hogy a 64 rábaközi település közül öt (Cakóháza, Edve, Egyed, Rábcakapi, Zsebeháza) nem rendelkezik saját honlappal, ez 7,8%-ot tesz ki. A helyi turisztikai vonzerőket 36 (56%) honlapon tüntetik fel. A vendéglátóhelyek a rábaközi települések honlapjain csupán nyolc helyen (12,5%), míg a szálláshelyekre vonatkozó információk csak kilenc település honlapján érhetők el (14%). Az összesített adatok megtalálhatók a mellékletben.⁹

Elmondható, hogy a turizmusmarketing egyik elemét alkotó online megjelenés települési szinten meglehetősen heterogén. Bár sok településnek van honlapja, a weblapokon elérhető információk és adatok mennyisége, minősége településenként eltérő. A helyi turisztikai vonzerők feltüntetése, legyen az épített örökség, vagy természeti érték, nagyon fontos a turizmus kialakítása szempontjából. Manapság, ha egy turista úgy dönt, hogy utazni készül, az

⁹ Lásd: 1. melléklet

első dolga, hogy az interneten gyűjti össze a számára releváns információkat. A rábaközi települések nagy részén még valóban nincs elég szállás- és vendéglátóhely, de vonzereje, adottsága minden településnek van. Komoly előrelépést jelentene, ha ezek a turisztikai vonzerők felkerülnének az összes rábaközi település honlapjára. A tájegységi szintű megjelenés egy következő lépcsőfok, melyhez elsősorban közös arculatra, és egy „Rábaköz” logóra lenne szükség, amely még tervezési fázisban van. A „Rábaköz termék” nagy részét ez a 64 település teszi ki, melyek összefogással és együttműködéssel sokat tehetnek a tájegység turisztikai piacon való pozitív elmozdulásáért.

3.8. Turizmus adatok

A Magyar Turizmus ZRt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság turisztikai adatai alapján az alábbi táblázatokban láthatók a Rábaköz kereskedelmi szálláshelyeinek vendégforgalma a 2008-2010-es években.

KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA A RÁBAKÖZBEN (2008)

ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	VENDÉG			VENDÉGÉJSZAKA		
	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES
Csornai kistérség						
Csorna	103	716	819	197	1 026	1 223
Szany	27	49	76	55	77	132
Kóny	46	532	578	96	1 127	1 223
Bősárkány	61	603	664	168	1 059	1 227
Farád	251	1 443	1 694	644	3 137	3 781
Kapuvár-Beledi kistérség						
Beled	68	422	490	136	1 044	1 180
Vitnyéd	35	31	66	36	31	67
Kapuvár	802	1 503	2 305	1 931	3 109	5 040
Összesen	1393	5299	6692	3263	10610	13873

Forrás: Magyar Turizmus ZRt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság (MT ZRT RMI)

KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA A RÁBAKÖZBEN (2009)

ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	VENDÉG			VENDÉGÉJSZAKA		
	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES
Csornai kistérség						
Csorna	104	704	808	222	1 081	1 303
Szany	32	83	115	55	159	214
Kóny	59	571	630	88	1 229	1 317
Bősárkány	49	470	519	140	1 049	1 189
Farád	204	1 481	1 685	527	3 077	3 604

ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	VENDÉG			VENDÉGÉJSZAKA		
	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES
Kapuvár-Beledi kistérség						
Beled	87	626	713	140	1 792	1 932
Vitnyéd	20	18	38	24	18	42
Kapuvár	1 053	1 167	2 220	3 492	1 658	5 150
Összesen	1608	5120	6728	4688	10063	14751

Forrás: Magyar Turizmus ZRt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság (MT ZRT RMI)

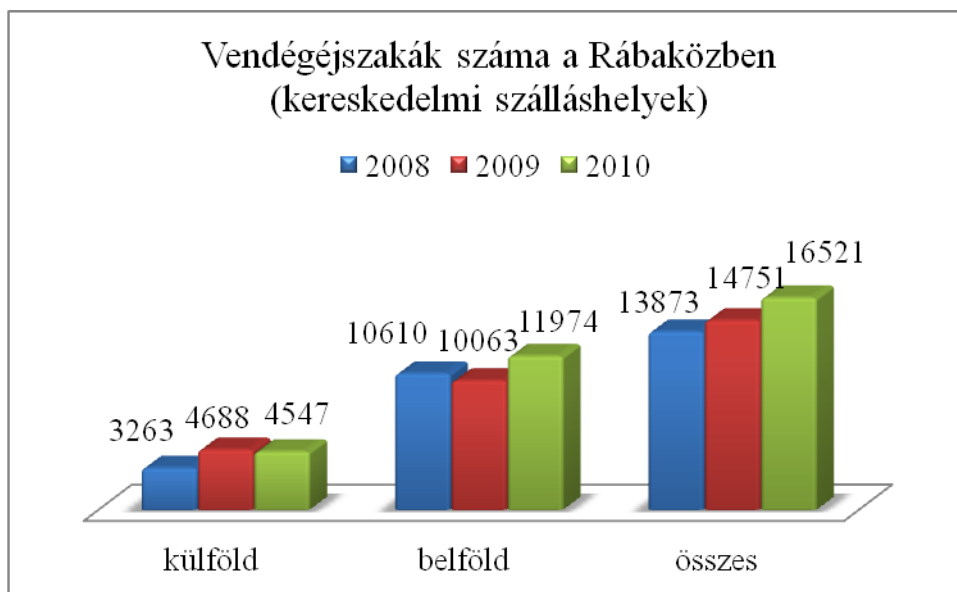
KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA A RÁBAKÖZBEN (2010)

ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	VENDÉG			VENDÉGÉJSZAKA		
	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES	KÜLFÖLD	BELFÖLD	ÖSSZES
Csornai kistérség						
Csorna	99	889	988	217	1 430	1 647
Szany	114	62	176	682	80	762
Kóny	5	193	198	12	2 014	2 026
Bősárkány	48	663	711	108	2 710	2 818
Farád	270	1 194	1 464	790	2 226	3 016
Kapuvár-Beledi kistérség						
Beled	6	679	685	6	2 222	2 228
Vitnyéd	29	73	102	34	73	107
Kapuvár	1 068	884	1 952	2 698	1 219	3 917
Összesen	1639	4637	6276	4547	11974	16521

Forrás: Magyar Turizmus ZRt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság (MT ZRT RMI)

Az egyik legfontosabb pozitív változás, hogy a vendégéjszakák száma évről évre növekedett. 2009-ben az előző évhez képest 6,3%-kal, 2010-ben 11,9%-kal. Az alábbi ábrán láthatók az összesített adatok a kereskedelmi szálláshelyekre vonatkozóan.

VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA A RÁBAKÖZBEN

Forrás: saját szerkesztés

Ahogy a diagramon is látható, 2009-ben megugrott a külföldi vendégéjszakák száma, majd 2010-ben kis mértékben csökkent. A belföldi vendégéjszakák tekintetében öröndetes, hogy a 2009-es visszaesés után, 2010-ben már növekedést mutatnak a számok. Az összesített adatokat nézve pedig elmondható, hogy kismértékű, de egyenletes növekedés figyelhető meg a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számában. Magyarországon a vendégéjszakák száma 2008-ban 19.974, 2009-ben 18.710, 2010-ben 19.554 ezer éjszaka volt.¹⁰ Az országos adatokban visszaesés mutatkozik 2009-ben (-6,3%), míg 2010-ben már 4,5%-os növekedés volt tapasztalható az előző évhez képest. A Nyugat-dunántúli régióban 2009-ben 2,6%-os csökkenés, 2010-ben 12,6%-os emelkedés volt megfigyelhető a vendégéjszakák számát tekintve. A Rábaközben ehhez képest nem volt enyhülés 2009-ben, sőt a 11,9%-os növekedés 2010-ben több mint kétszerese az országos emelkedésnek.

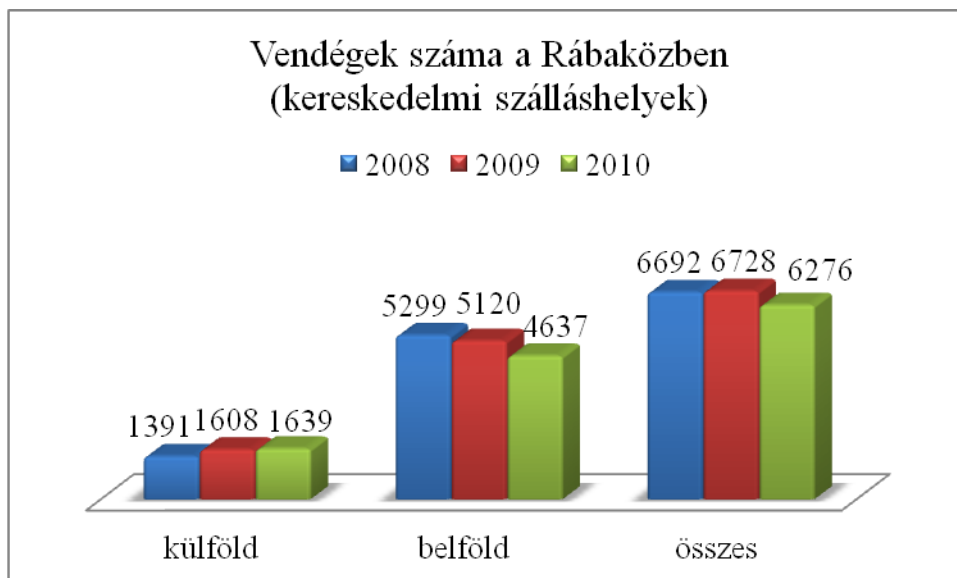
Elmondható, hogy a Rábaköz vendégéjszakáinak változása eltér az országos és a regionális tendenciáktól. A tájegységben visszaesés nem, csak - bár kisebb mértékű - előrelépés volt tapasztalható az elmúlt években. Az egy főre jutó vendégéjszakák száma a Rábaközben 2008-ban 0,2, 2009-ben 0,21, 2010-ben 0,23 éjszaka.¹¹

A következő diagramon a vendégek számának megoszlása látható.

¹⁰ Forrás: <http://itthon.hu/szakmai-oldalak/letoltesek/turizmus-magyarorszagon>

¹¹ A Rábaközben körülbelül 70.000 fő él, jelen esetben 69.103 fővel számoltunk, forrás: Kapuvár-Beledi Kistérség Többcélú Társulása adatbázisából

VENDÉGEK SZÁMA A RÁBAKÖZBEN

Forrás: saját szerkesztés

Az összesített adatokat nézve látható, hogy a vendégek száma 2010-ben csökkent az előző évekhez képest, de ahogy azt az előző diagramon bemutattam, a vendégéjszakák száma növekedett. A belföldi vendégek számában csökkenés, a külföldi vendégek esetében fokozatos növekedés volt tapasztalható.

Kelt: Szombathely, 2011. június

4. Források

365 nap turizmus a Nyugat-Dunántúlon, 2009, Limex Kft.

Csornai Többcélú Kistérségi Társulás Fejlesztési Stratégiája

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság Fejlesztési Terve 2009-2014, 2008, Fertő-Hanság Nemzeti Park

Fókuszban a régió, 2008, Régiófókusz Kht.

Győri Többcélú Kistérségi Társulás Fejlesztési Stratégiája

Győr-Moson-Sopron Megye Turizmusfejlesztési Konceptiója és Programja, 2001, Horwath és Szemrédi Konzorcium

Kapuvár-Beledi Kistérség Többcélú Társulás Fejlesztési Stratégiája

Magyar Turizmus ZRt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság turizmus adatai

Nyugat-Dunántúl Turisztikai Régió turizmusfejlesztési stratégiája 2007-2013, 2006, Régiófókusz Kht.

Pannónia Kincse Leader Egyesület: Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület: Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

Téti Kistérség Önkormányzatainak Többcélú Társulása Fejlesztési Stratégiája

Turisztikai értékleltár és fejlesztési lehetőségek a Répce mentén, 2003, Régiófókusz Kht.

<http://itthon.hu/szakmai-oldalak/letoltesek/turizmus-magyarorszagon>

<http://kisterseg.sokoroalja.hu/>

<http://www.kapuvár.hu/tarsulas/bemutatkozas/index.php>

<http://www.csornakisterseg.hu/>

<http://www.gyorikisterseg.hu/>

<http://rabakoz.hu/>

<http://www.pkle.hu/>

<http://www.acsalag.hu/>

<http://arpas.sokoroalja.hu/>

<http://www.babot.hu/>

<http://www.bagyogszovat.hu/>

<http://www.barbacs.hu/>

<http://www.beledhivatal.eu>

<http://www.bezi.hu/>

<http://www.bodonyhely.hu/>

<http://www.bogyoszlo.hu/>
<http://www.bosarkany.hu/>
<http://www.cirak.hu/>
<http://www.csorna.hu/>
<http://www.denesfa.hu/>
<http://www.dor.hu/>
<http://www.enese.hu/>
<http://www.farad.hu/>
<http://www.feherto.hu/>
<http://www.gyoro.hu/>
<http://www.gyorsovenyhaz.hu>
<http://www.himod.hu>
<http://hovej.hu>
<http://www.ikreny.hu>
<http://www.jobahaza.hu>
<http://www.kapubar.hu/>
<http://www.kisbobot.fw.hu/news.php>
<http://www.kisfalud.hu/>
<http://www.kony.hu>
<http://www.magloca.hu/>
<http://www.magyar keresztur.hu>
<http://www.markotabodoge.hu>
<http://www.merges.hu>
<http://www.mihalyi.hu>
<http://morichida.sokoroalja.hu/>
<http://www.osli.hu/>
<http://www.pali.hu/>
<http://www.pasztori.hu>
<http://potyond.network.hu/>
<http://www.rabacsanak.hu>
<http://www.rabacsecseny.hu>
<http://www.rabakecol.hu>
<http://www.rabapatona.hu>
<http://www.rabapordany.atw.hu>

<http://rabasebes.network.hu>
<http://www.rabaszentandras.hu>
<http://rabaszentmihaly.sokoroalja.hu>
<http://rabaszentmiklos.sokoroalja.hu>
<http://www.rabatamasi.hu/>
<http://sobor.sokoroalja.hu/>
<http://www.sopronnemeti.hu>
<http://www.szany.hu>
<http://www.szfold.hu/>
<http://www.szil.hu/>
<http://www.szilsarkany.hu/>
<http://www.magyartelepulesek.hu/tarnokreti>
<http://www.vadosfa.hu/>
<http://www.vag.hu/>
<http://www.vasarosfalu.hu/>
<http://www.veszkeny.hu/>
<http://www.vitnyed.hu>

5. Mellékletek

1. melléklet: Rábaközi települések honlapjai

SORSZÁM	RÁBAKÖZI TELEPÜLÉSEK	HONLAP	TURISZTIKAI VONZERŐK	VENDÉGLÁTÓ- HELY	SZÁLLÁS- HELY
1.	Acsalag	http://www.acsalag.hu/	x	-	-
2.	Árpás	http://arpas.sokoroalja.hu/	x	-	-
3.	Babót	http://www.falvak.hu/babot/	-	-	-
4.	Bágyogszovát	http://bagyogszovat.hu/	x	x	-
5.	Barbacs	http://barbacs.network.hu/	x	-	-
6.	Beled	http://www.beledhivatal.eu	x	-	-
7.	Bezi	http://www.bezi.hu/	-	-	-
8.	Bodonyhely	http://www.bodonyhely.hu/	x	-	-
9.	Bogyoszló	http://bogyoszló.network.hu/	-	-	-
10.	Bősárkány	http://www.bosarkany.hu/	x	-	-
11.	Cakóháza	-	-	-	-
12.	Cirák	http://www.cirak.hu/	x	-	-
13.	Csorna	http://www.csorna.hu/	x	x	x
14.	Dénesfa	http://www.denesfa.hu/	x	-	x
15.	Dör	http://www.dor.hu/	-	-	-
16.	Edve	-	-	-	-
17.	Egyed	-	-	-	-
18.	Enese	http://www.enese.hu/	-	-	-
19.	Farád	http://www.farad.hu/	-	-	x
20.	Fehértó	http://www.feherto.hu/	-	-	x
21.	Gyóró	http://www.gyoro.hu/	x	-	-
22.	Gyórsövényház	http://www.gyorsovenyhaz.hu	-	-	-
23.	Himod	http://www.himod.hu	-	-	-
24.	Hövej	http://hovej.hu	x	-	x
25.	Ikrény	http://www.ikreny.hu	-	-	-
26.	Jobaháza	http://www.jobahaza.hu	x	-	-
27.	Kapuvár	http://www.kapuvár.hu/	x	x	x
28.	Kisbabot	http://www.kisbabot.fw.hu/news.php	-	-	-
29.	Kisfalud	http://www.kisfalud.hu/	-	-	-
30.	Kóny	http://www.kony.hu	x	-	-
31.	Maglóca	http://www.magloca.hu/	x	-	-
32.	Magyarkeresztúr	http://www.magyarkeresztur.hu	x	-	-
33.	Markotabödöge	http://www.markotabodoge.hu	x	-	-
34.	Mérges	http://www.merges.hu	x	-	-
35.	Mihályi	http://www.mihalyi.hu	x	-	-
36.	Mórichida	http://morchida.sokoroalja.hu/	x	-	-
37.	Osli	http://www.osli.hu/	x	x	x
38.	Páli	http://www.pali.hu/	x	x	-

SORSZÁM	RÁBAKÖZI TELEPÜLÉSEK	HONLAP	TURISZTIKAI VONZERŐK	VENDÉGLÁTÓ-HELY	SZÁLLÁS-HELY
39.	Pásztori	http://www.pasztori.hu	-	-	-
40.	Potyond	http://potyond.network.hu/	-	-	-
41.	Rábacsanak	http://www.rabacsanak.hu	x	-	-
42.	Rábacsécsény	http://www.rabacsecseny.hu	-	-	-
43.	Rábakecöl	http://www.rabakecol.hu	-	-	-
44.	Rábapatoná	http://www.rabapatonah.hu	-	-	-
45.	Rábapordány	http://www.rabapordany.atw.hu	-	-	-
46.	Rábasebes	http://rabasebes.network.hu	-	-	-
47.	Rábaszentandrás	http://www.rabaszentandras.hu	-	-	-
48.	Rábaszentmihály	http://rabaszentmihaly.sokoroalja.hu	x	-	-
49.	Rábaszentmiklós	http://rabaszentmiklos.sokoroalja.hu	x	-	-
50.	Rábatamási	http://www.rabatamasi.hu/	x	-	-
51.	Rábcakapi	-	-	-	-
52.	Sobor	http://sobor.sokoroalja.hu/	x	-	-
53.	Sopronnémeti	http://www.sopronnemeti.hu	-	-	-
54.	Szany	http://www.szany.hu	x	x	x
55.	Szárfold	http://www.szfold.hu/	-	-	-
56.	Szil	http://www.szil.hu/	x	-	x
57.	Szilsárkány	http://www.szilsarkany.hu/	x	x	-
58.	Tárnokréti	http://www.magyartelepulesek.hu/tarnokreti	x	-	-
59.	Vadosfa	http://www.vadosfa.hu/	x	-	-
60.	Vág	http://www.vag.hu/	x	-	-
61.	Vásárosfalu	http://www.vasarosfalu.hu/	x	-	-
62.	Veszvény	http://www.veszkeny.hu/	x	x	-
63.	Vitnyéd	http://www.vitnyed.hu	-	-	-
64.	Zsebeháza	-	-	-	-